

БОЛАЛАРДА АСАБ ТИЗИМИНИНГ АНАТОМО-ФИЗИОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ

Абдуллаев Тохир Хамзайевич

Самарканд давлат тиббиёт университети талабаси:

abdullayevtohirbek90@gmail.com

Аннотация: организмнинг барча функциялари, тизимлари, аъзолари, туқималари, хужайралари ва хужайра таркибига кирувчи структураларни бирлаштириш ва фаолиятини умумий бошқариш, организмнинг ташқи муҳит билан узаро ҳамкорлиги, яшаш шароитларига боғлиқ ҳолда инсоннинг узини-узи бошқариш, асаб тизимининг асосий вазифаси – атроф муҳит таъсирига нисбатан организмнинг мослашувчанлигини таъминлаш ва унинг яхлитликдаги жавоб реакцияларини юзага келтиришдан иборат. Академик И.П.Павлов таълимотига қура – инсоннинг юқори нерв фаолияти наслга ва тарбияга боғлиқдир. МАС бошқарувчилик фаолияти хусусиятлари зудлик билан таъсир қурсатиши (импульс 27-100 м/с тезлик билан организмга тарқалади), аниқ манзилга етиб бориши (конкрет органларга таъсир қилиши), катъий аниқ микдорларда бўлиши, МАС билан таъсирланган аъзолар уртасидаги қайталанувчи боғлиқлик мавжудлиги.

Калит қисм: юқори нерв фаолияти, насл ва тарбия, конкрет органлар, МАС, қайталанувчи боғлиқлик.

А

с ■ Кон таркибида булган моддалар (гормонлар, метаболитлар, бошқа опецифик моддалар) ёрдамида амалга оширилади;

с ■ Тарқалиши секин;

и ■ Бир вақтнинг узида қуплаб орган ва тизимларга таъсир утказилади;

й ■ Таъсирот қийин дозаланади;

Асаб тизимининг ривожланиши интранатал даврнинг 1 ҳафтасида бошланади, 3-4 ҳафталарида бош ва орқа мия шакллана бошлайди, хомиланинг 10-18 ҳафталигигача нерв хужайраларининг интенсив бўлиниши қузатилади – бу

М

А

С

гуморал регуляция хусусиятлари:

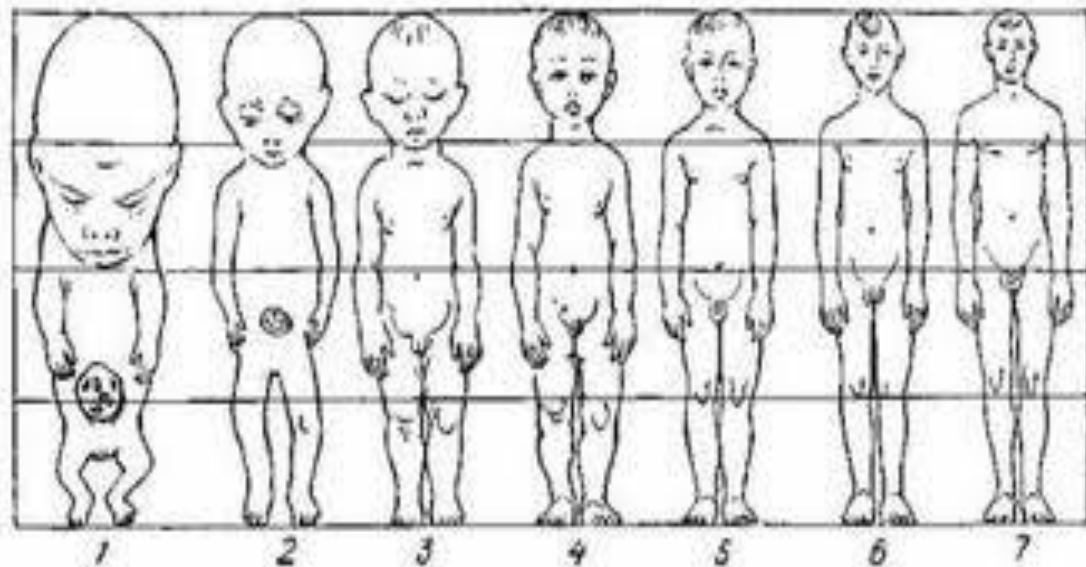
Ш

а

к

л

• Онанинг турли касалликлари (анемия, гипертония, сурункали гломерулонефрит, юрак нуқсони, қандли диабет, токсоплазмоз, ревматик иситма), хомиладорлик даврида онанинг утказган ўткир инфекцион касалликлари, дори воситаларини қабул қилиши, ҳомила ичи инфекцияси, генетик омиллар (ақли заиф ота-оналардан бемор болаларнинг туғилиши, ота-онанинг зарарли одатлари (алкоголь, чекиш), профессионал зарарликлар (оғир жисмоний меҳнат, вибрация), ташқи тератоген омиллар (юқори радиация, кимёвий моддалар), хавфли акушерлик анамнези (16-18 ёшгача ёки 30 ёшдан кейин биринчи боланинг туғилиши, туғруқлар орасидаги интервал 2 йилдан кам бўлиши, ҳомила тушиш хавфи, стресс ҳолатлар), муддатидан ўтган хомиладорлик, кўп ҳомилалик, янги туғилган чақалоқлар гипотрофияси, Rh-омил ва АВО тизим

б
ў
й
и
ч
а

к
е
л
и
ш
м
о
в
ч
и

қисми анатомик тузилиши жихатидан катталарники билан бир хил. Янги туғилган чақалоқларда бош мия пўстлоғи ҳали етилмаган бўлади. У олий нерв фаолияти шаклланишини таъминлайди ва барча мия қисмларидан кечроқ, 5-6 ёшга келиб шаклланади. Нерв толаларининг миелинизацияси нерв хужайраларининг танасидан бошлаб, периферик қисмига томон аста секин

р
и
в
о
ж
л
а
н
а
д
и

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Б. Корахужаев, И.Саломов, М.Абдуллаев “ Болалар касалликлари а пропедевтикаси ”
2. У. Р.Бобойева, Т.А.Даминов “ Болалар касалликлари”
3. М.М. Алийев “Болалар хирургияси”

-
5

ё
ш
г
а

к
е
л
и
б

т
у
г
а
л

а
и